

Açık Öğretim Lisesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Eğitimde Karşılaştıkları Sorunların Akademik Başarılarına Etkileri

The Effects of The Problems Encountered in Education on The Academic Achievement of The Students Studying in Open High School

Kadir KEKEÇ Ahmet ÜSTÜN

Yüksek Lisans Öğrencisi. Amasya Üniversitesi, SBE, Eğitim Ynetimi ABD, Amasya, Türkiye
Prof. Dr. Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Amasya, Türkiye

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, açık öğretim lisesinde eğitim gören çeşitli demografik özelliklere sahip kişilerin açık öğretim lisesini neden ve ne sebeplerle tercih ettikleri, bu konu hakkında ne gibi sorunlarla karşılaştıkları ve yaşadıkları bu sorunların akademik veya diğer hedeflerine ne yönde etki ettiğini anlamak ve incelemektir. Araştırma örneklemi çeşitli amaçlarla açık öğretim lisesinde eğitim gören 8 öğrenci oluşturmıştır. Bu araştırma nitel araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma modeli nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim (fenomenoloji) araştırma olarak belirlenmiştir. Veriler betimsel ve içerik analizi teknikleri ile analiz edilmiştir. Araştırmada yer alan açık lise öğrencileri yaşadıkları sorunlara dair çeşitli örnekler ve bunların bireysel hedeflerine etkilerine dair farklı nedenler sunmuşlardır. Katılımcılara, açık öğretim lisesi okumalarının nedenleri, gelecekteki eğitim odaklı veya eğitimleriyle alakalı hedefleri, örgün eğitim ve yaygın eğitim arasındaki farklara dair düşünceleri ve genel olarak açık öğretim lisesine dair fikirleri ile alakalı sorular sorulmuştur. Gösterilen sorunlar arasında AÖL derslerinin zorluk seviyeleri, öğrencilerin yaş ve çalışma durumları sebepleriyle eğitimlerini tamamlamaması - tamamlamakta zorlanması ve çeşitli faktörlerin olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerden kendilerinin veya başkalarının yaşadıkları sorunlara dair çeşitli önerilerde bulunmaları istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Açık Öğretim Lisesi, Yaygın Eğitim, Uzaktan Eğitim

ABSTRACT

The purpose of this research was to deeply analyze the views of primary school teachers about the effects of refugee students and the problems they face on the academic success of other students. The reserch sample for this consists of 8 primary school teachers. This research was conducted using semistructured interview form in scope of qualitative research. The research was completed by using the phenomenology design, a type of qualitative research design. The findings were analyzed using descriptive and content analysis techniques. Primary school teachers that participated in the research expressed the problems they face in regards to refugee students as communication problems, problems of adaptation, grouping, aggressive behaviors, disrupting the order of class, slowing down the pace of lectures and aggravating the classroom management for teacher. It was found out that these problems the teachers face impacts the classroom management and academic success in school in a meaningful way. In accordance with the findings, some suggestions as opening orientation training courses, giving mandatory Turkish language lessons, opening adaptation classes or distributing the students over the classes according to their academic successes were given.

Keywords: Open High School, Non-Formal Education, Distance Education

1. GİRİŞ

Açık öğretim kavramına dair ilk emare neredeyse üç yüz yıl önce Amerika kıtasında Caleb Philips isimli stenografin bir gazete ilanı ile başvurulara stenografi dersleri vereceğini ilan etmesiyle görülmüştür. Mektuplaşma ile başlayan açık öğretimin günümüze kadar birçok kere evrim geçirmesi, çağının teknoloji ve anlayışına göre değişmesi ve örgün eğitimle kol kola süren ilerlemesi de sonraki üç yüz yıl boyunca görülmüştür. Günümüzde tüm ülkelerin milli eğitim sistemleri, özel disiplinler ve eğitim-öğretime dair diğer her alanda açık öğretimin bir izi ve etkisi görülebilir. Açık öğretimin ne kadar etkili olabildiği, örgün eğitime göre avantajları ve dezavantajları, öğrenci ve öğretmen için etkisi gibi konular da bu süreçte tartışılmıştır.

Türk Eğitim Sisteminde geleneksel ve yaygın anlayışa göre bir çocuk, okul kaydının başlayacağı Eylül ayının sonu itibariyle 69 yaşını doldurmasıyla 12 yıllık örgün eğitim hayatına başlamaktadır. 8 senelik bir ilk ve ortaöğretim süreci sonrası lise eğitimine geçmektedir. 4 yıl süren lise eğitiminde, lisenin türüne (Anadolu, Fen Lisesi, Güzel Sanatlar, Spor, Sosyal Bilimler, Mesleki ve Teknik ve İmam Hatip Liseleri) göre belirli programlara göre bir eğitim alan birey yasaların zorunlu kıldığı örgün eğitimi tamamlamış sayılır. Fakat gerek ekonomik gerek sosyal gerekse psikolojik-fiziksel veya diğer sebeplerden dolayı lise öğrenimine başlayamamış veya da başlayıp tamamlayamamış kişiler Açık Öğretim Lisesinde eğitimlerini tamamlamaya devam etmektedirler. Bu kişilerin Açık öğretim Lise diplomasına hak kazanma istekleri ve amaçları farklı sebeplerden kaynaklanabilir. Bazı öğrenciler yalnızca lise diploması ve getirdiği imkanları kullanmak isterken, akademik olarak lise eğitiminden daha fazlasına ulaşmak isteyenlerde bulunmaktadır. Bu çalışmada da açık öğretim lisesinde okuyan kişilerin hangi sebeplerle örgün eğitim yerine açık öğretim lisesini tercih ettiği, akademik hedefleri, bu hedeflere ulaşmalarında ne gibi faktörlerin etken olduğu ve yaşadıkları zorluklara dair bir perspektif kazanmaya ve bu duruma dair bir çıkarım yapılmaya çalışılacaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Yaklaşık yarım asırdır faaliyette olan ve çeşitli sebeplerden örgün eğitimden kopan veya kopmak zorunda kalan çeşitli yaş gruplarından kişilerin akademik veya kişisel hedeflerini anlamak, açık öğretim lisesinde verilen eğitimin

bu hedeflerle ne kadar örtüştüğünü belirlemek ve açık öğretim lisesi öğrencilerinin yaşadıkları sorunlara dair bir fikir edinmek amacıyla katılımcılara çeşitli sorular sorulmuştur. Bu sorular şu şekilde sıralanmıştır:

- ✓ Açık liseyi neden tercih ettiniz?
- ✓ Size göre açık lise ile örgün eğitim (yüz yüze dersler) arasında nasıl farklılıklar var?
- ✓ Sizce açık lisenin avantajları ve dezavantajları nelerdir?
- ✓ Açık lise eğitimlerini nasıl alıyorsunuz?
- ✓ Açık lisede eğitim görürken karşılaştığımız temel sorunlar nelerdir?
- ✓ Karşılaştığımız bu sorunların sizce nedenleri nelerdir?
- ✓ Bu sorunlar eğitim hedeflerinizi nasıl etkiledi? Bu sorunların açık liseden aldığımız eğitimin kalitesine nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?
- ✓ Size göre bu sorunlar için ne gibi önlemler alınmalıdır?
- ✓ Açık liseyi bırakmayı hiç düşündünüz mü? Eğer düşündüyseniz sebepleri nelerdi?

1.2. Araştırmanın Önemi

Millî Eğitim Bakanlığının 2021 verileri göstermektedir ki Türkiye'deki sayısı 19 milyona yaklaşan öğrencilerin 1.580.764'ü açık öğretim kurumlarında eğitim görmektedir (Anadolu Ajansı, 2021). Çeşitli sebeplerle örgün eğitime devam edemeyen ve açık öğretim kurumlarında eğitim görmek isteyen öğrencilerin durumlarına dair yapılan literatürdeki önceki çalışmalar ve son yıllardaki ülkemizde ve dünyadaki değişen koşullar konuya dair güncel bir çalışmanın yapılabilmesini ve var olan durumun daha detaylı ve derinden incelenebileceğini göstermektedir. Bu çalışmada açık öğretim lisesi öğrencilerinin bizzat kendileri tarafından konuya dair fikirleri alınmış, kişisel, ekonomik, akademik vb. durumlarına ve problemlerine dair bir tablo çizilmiş ve bu durumlara dair önerileri ve düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırma sonucu ortaya çıkan bulgular ile konu hakkında ileride yapılabilecek araştırmalar veya projelere dair farklı bakış açılarının ortaya çıkması hedeflenmiştir.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

- ✓ Bu araştırma çerçevesinde açık öğretim öğrencileri ile yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla yapılan görüşme 8 kişi ile sınırlandırılmıştır.
- ✓ Görüşme yapılan öğrenciler mümkün olduğunca farklı demografik çevrelerden seçilmiş olsa da son 6 yılda açık öğretim lisesinde eğitim gören kişilerle sınırlandırılmıştır.
- ✓ Araştırmada elde edilen bulgular görüşme formlarından elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.4. Araştırmanın Varsayım

Açık öğretim lisesi öğrencilerinin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunların akademik etkilerini tespit etme amacıyla yapılan bu çalışmada son 6 yılda açık öğretim lisesinde eğitim gören 8 kişi ile görüşülmüştür ve bu kişilerin yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara doğru, tarafsız ve samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Açık Öğretim Lisesi Tarihçesi

Türk eğitim sistemi için açık öğretim üzerinden diploma verilmesi 1958 yılında MEB'in okula gitmeden eğitimini tamamlamak isteyen kişilere hazırlık derslerinin içeriklerinin olduğu mektupların gönderilmesiyle başlamıştır. Bu sistem 1974 senesinde Mektupla Öğretim Okulu olarak isim kazanmıştır.

İlk olarak 5 Ekim 1992 tarihinde Film Radyo ve Televizyonla Eğitim Başkanlığı (FRTEB) nezdinde 12633 numaralı yazı yürürlüğüne kurulan Açık Öğretim Lisesi ise, uzaktan eğitimin televizyon, radyo ve mektup gibi günümüz teknolojilerine göre daha hantal ve verimsiz medyalar üzerinden gerçekleştirilmiştir. İlk kurulduğu yıl 44.000'den daha yüksek bir rakamda öğrenci kaydı alan Açık Öğretim Lisesinde kredi ile sınıf geçme sistemi o günden bugüne devam etmektedir. İlk yılından itibaren ortaöğretimine devam edemeyen ve lise diplomasına sahip olmak isteyen kişiler tarafından yüksek talep görmesinin sonucunda, FRTEB'in yeniden yapılması uygun görülmüştür. Bünyesindeki Açık Öğretim Lisesinin kuruluşundan 6 ay geçmeden 24 Şubat 1993 tarihinde Film Radyo Televizyonla Eğitim Başkanlığı tekrardan yapılandırılmış ve daha güçlü ve kapsamlı bir yapıya bürünmüştür. Açık öğretim Lisesi, 1995-1996 öğretim yılında mesleki eğitimin de uygulandığı çok amaçlı liseleri de kapsayacak hale gelmiştir (Bozkurt, 2017).

1998 yılında 4369 numaralı kanun gereğince FRTEB ve Bilgisayar Eğitimi ve Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından verilen uzaktan eğitim-öğretim çalışmaları Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü çatısı altında

birleştirilmiştir. 2011 yılında 652 sayılı KHK ile Açık Öğretim Lisesi Müdürlüğü Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü çatısı altına geçmiştir. Kurulduğu gündən beri kredili sistem üzerinden mezun veren Açık Öğretim Lisesi, müfredat bakımından örgün eğitim veren liseler ile paralel ilerlese de yapı ve işleyiş olarak daha farklı, merkezi ve serbest bir biçimde işlemektedir. 2006 senesinde alınan ve lise eğitimini 4 yıla çıkararak karar Açık Öğretim Lisesini de kapsamaktadır (MEB, 2020).

2.2. Açık Öğretim Lisesi Sistemi

Açık Öğretim Lisesine kayıt yapabilmek için bazı şartlar gerekmektedir. Kayıt yaptıracak öğrencinin, İlkokul ve Ortaokul mezunu, Ortaöğretim kurumlarına kayıt yaptırmış, mezun olmuş, herhangi bir yükseköğrenim kurumunu yarıda bırakmış veya mezun olmuş veya Türkiye’den başka bir ülkenin eğitim sisteminde eğitim almış olup, İl Millî Eğitim Müdürlükleri ya da Yurt Dışındaki Eğitim Müşavirlikleri tarafından Denklik Sertifikası almış olması beklenmektedir. Kayıt yaptırmak isteyen öğrenci için bir yaş sınırlılığı yoktur. Açık Öğretim Lisesi için devam etme zorunluluğu gibi bir zorunluluk da mevcut değildir.

2006 yılı itibarıyla Açık Öğretim Liseleri 4 yıllık ve 8 dönemlik bir eğitim vermektedir. Öğrencinin mezun olması için gereken bazı şartlar vardır. Buna göre, 18 yaş altı öğrenciler için en az 8, 18 yaş üstü öğrenciler için en az 5 dönem açık lisede öğrenim almak, kredi notunun 170 veya daha üzeri olması, ortak derslerden not sınırını ile geçmek veya muaf olmak, Dil ve Anlatım dersinin muaf sayılmaması nedeniyle bu dersten kesinlikle geçmek ve minimum bir dönem sınava girmiş olmak mezuniyet diploması almak için zorunludur. 8 dönem boyunca yeterli krediyi toplayamayıp veya asgari şartları sağlayamayıp mezun olamamış kişiler bu şartları sağlanana kadar Açık Öğretim Lisesi olarak öğrenci statüsüne devam edebilirler. Sınıfta kalmak veya atılmak gibi durumlar Açık Öğretim Lisesi için geçersizdir. Öğrenci başarısız olması halinde geçtiği dersi tekrar almak zorunda değildir. 18 yaş üzeri öğrenciler program bütünlüğünü bozmamak şartıyla bir dönemde en fazla 12 ders alıp erken (asgari 5 dönem okumuş olmak üzere) mezun olabilirler.

Açık Öğretim Lisesine kayıtlı öğrenciler derslere ilişkin kaynaklara Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden erişebilmektedir. Öğrenciler ders kitaplarının dijital versiyonlarına, konu anlatımı videolarına, online deneme sınavlarına ve daha önceki sınavlarda çıkmış sorulara EBA üzerinden çevrimiçi olarak erişebilmektedir. Ayrıca Açık Öğretim Lisesine kayıtlar da tamamen dijital ve çevrimiçi ortamda yapılabilir (Sipahi, 2019).

Açık Öğretim Lisesi sınavları, 2020 yılı itibarıyla Covid-19 salgını sebebiyle kurumun web sitesi üzerinden uzaktan sınav şeklinde yapılmaktadır. Sınav sonuçlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi MEB’e bağlı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılır. Mezuniyet diploma ortalaması derslerin haftalık saatlerine oranına göre ölçülür. Öğrenci eğer tasdikname ile kayıt yaptırmışsa bu tasdiknamede geçerli olan notlar da bu ortalamaya dahil sayılır (MEB, 2020).

Örgün eğitim veren liselere paralel şekilde Açık Öğretim Lisesi de bünyesinde Mesleki Açık Öğretim Liseleri de bulunmaktadır. Mesleki Açık Öğretim Lisesi (MAOL) kapsamında 4 farklı okul türü bulunmaktadır. Bunlar Ticaret Meslek Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Kız Meslek Lisesi olarak sıralanmıştır. MAOL öğrencileri, iki eğitim dönemi boyunca alanları ile alakalı işletmelerde beceri eğitimi dersleri görmektedirler. Haftalık 24 saat verilen bu ders diploma almak için zorunlu ve muaf olunmayan derslerdendir (Sipahi, 2019).

2.3. Açık Öğretim Lisesinin Önemi

Şahin (2017) yaptığı çalışmada Açık Öğretim Lisesinin neden tercih edildiğine dair bazı sonuçlara ulaşmıştır. Bu sonuçlara göre öğrencileri AÖL’e yönlendiren en büyük sebep bu sistemin öğrencilerin hem bir işte çalışıp hayatlarını idame ettirmek ve aile ekonomisine katkı yapmak için para kazanabilmeleri hem lise diploması almalarına imkân vermesidir. Ayrıca lise diplomasının AÖL sistemi üzerinden almanın daha kolay olduğunun düşünülmesi ve üniversite sınavına çalışmak isteyenler için daha rahat bir ortam sağlaması ve vakit tasarrufu yapmaları da gelen cevaplar arasındadır. Yavuz (2014) Açık Öğretim Lisesinin avantajlarını şöyle özetlemiştir;

- ✓ Okula devam ve akademik başarı arasındaki bağı yok eder.
- ✓ İstihdamın ve eğitimin bir arada devam etmesiyle ekonomik durgunluğu azaltır.
- ✓ Toplumdaki genel eğitim ve kültür seviyesi artar.
- ✓ Eğitimde fırsat eşitliği sağlar.
- ✓ Geleneksel eğitim anlayışını sarsarak, eski ve kalıplaşmış sorunlara teknolojinin ve farklı medyaların kullanımıyla yeni çözümler getirir veya buna teşvik eder.
- ✓ Eğitimi belirli bir yaş, imkân, demografik veya sosyo-kültürel geçmişten soyutlayarak her düzeyden ve her bölgeden kişiye açık hale getirir.

3. YÖNTEM

Bu araştırmağı gerçekleştirirken araştırmacı tarafından nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem ile araştırmacı, araştırmaya katılan kişilerin araştırma konusuna dair fikirlerini, geçmiş tecrübelerini, hislerini vb. diğer etkenleri ortaya çıkarmakta ve farklı yöntemlerle elde edilen bulguları destekleyebilmekte veya doğruluğunu test edebilmektedir (Yıldırım ve şimşek, 2016).

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmanın desenini nitel araştırmanın alt kategorilerinden olgu bilim (fenomenoloji) oluşturmaktadır. Olgu bilim ile ele alınan olgular ve kavramlara dair bir tablo oluşturulur. Bunu yapmak için bu kavramlarla alakalı bireylerin fikir, düşünce, deneyim vb. aktardıkları kullanılır. Olgu bilim için esas hedef kavrama dair bir tanım yapmaktan ziyade o kavramın boyutlarını ve alt anlamlarını irdelemektir (Creswell, 2015).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcıları 2022 yılı Nisan ayı itibariyle Amasya ilinde ikamet eden ve son 6 yıl içerisinde açık ğretim lisesinde ders görmüş 8 kişiden oluşmaktadır. Araştırmaya dair düşünceler, bulgular ve çıkarımların doğruluğu açısından katılımcılar karma yöntemle rastgele seçilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın alışma Grubunu Oluşturan Katılımcılar

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Açık ğretim Lisesi Durumu
K1	Kadın	46	Açık ğretim Lisesinde 1. Yılı
K2	Erkek	23	Açık ğretim Lisesi 2019 Mezunu
K3	Erkek	28	Açık ğretim Lisesi 2021 Mezunu
K4	Kadın	35	Açık ğretim Lisesi 2021 Mezunu
K5	Erkek	34	Açık ğretim Lisesi 2021 Mezunu
K6	Kadın	30	Açık ğretim Lisesinde 1. Yılı
K7	Erkek	35	Açık ğretim Lisesi 2020 Mezunu
K8	Erkek	23	Açık ğretim Lisesinde 5. Yılı

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Bu form 8 açık ğretim lisesi öğrencisine uygulanmıştır. Formdaki sorulara dair literatür incelenmiş ve kapsam geçerliliği test edilmiştir. Katılımcılara konuya dair fikirlerini almak amacıyla 9 soru iletilmiştir. Gelen cevaplar içerik-analiz ve betimsel-yorumlayıcı teknikleri kullanılarak analiz edilip sunulmuştur.

4. BULGULAR

4.1. Katılımcıların Açık ğretim Lisesini Tercih Etme Sebeplerine Dair Bulgular

Araştırmacı tarafından katılımcılara, açık ğretim lisesinde öğrenim görmelerinin sebeplerini anlamak amacıyla ‘‘Açık liseyi neden tercih ettiniz?’’ sorusu iletilmiştir. Katılımcılardan bu soruya gelen yanıtlar doğrultusunda ortaya çıkan tablo aşağdaki gibidir:

Tablo 2. Katılımcıların Açık ğretim Lisesini Tercih Etme Sebepleri

TEMA	F	%
Ailevi Sebepler	2	% 25
Üniversiteye Hazırlık - Geçiş	3	% 38
Zaman Kısıtlılığı	2	% 25
Çalışma – İş Bulma	2	% 25
Kişisel İstek - Hedef	2	% 25

K1 bu konuya dair, çocukluğundan beri ileri seviyede eğitim görmek istediğini fakat ailevi sebepler nedeniyle okutulmadığını, evlendikten sonra ortaokul diploması için açık ortaokul eğitimine başladığını ve bunun da açık ğretim lisesini okumaya karar vermesinin ilk adımı olarak göstermektedir. K1 bu tercihini kendi sözleriyle şu şekilde açıklamaktadır: ‘‘ocukluğumdan beri okumak istiyordum. Babam okutmadı kız çocuğuyum diye. Evlendim sonra karar verdim. Açıktan ortaokula başladım. Oradan devam ettim. Aslında bırakacaktım ama halk eğitim müdürü 2018’de diplomamı vermedi oku zaten 10 dersin kalmış 8ini vermişsin dedi. Staj olmadığı için açıktan düz lise okudum yoksa meslek lisesini isterdim. Okumayı isterdim zaten küçükken resim veya beden ğretmenliği istiyordum hep. şimdi mezun olursam ocuk gelişimi okumak istiyorum, kreş veya anaokuluna geçiş yapmak istiyorum.’’

K2 ise açık ğretim lisesini tercih etmesinin ana sebebi olarak niversiteye daha rahat hazırlanmayı göstermiştir. Lise eğitiminin ilk üç yılını örgün eğitim olarak alan ve son senesinde açık liseye geçen K2 bu durumu şöyle özetlemiştir: ‘‘3 sene zaten ben normal lise okudum, son sene meslek lisesi olduğu için stajım vardı. Staj bana engel olmasın dedim hem de lisede okuduğum bölümden memnun değildim. Son senemde açık liseye geçiş yaptım. Direkt niversite hazırlığa başlamak istedim. Hafta sonları sınavımızı oluyorduk. Yüz yüze eğitim de almadım hiç. Ne sebeple geçtim: okuduğum lise meslek lisesi olduğu için niversiteye hazırlanacağım için bana normal lise bölüm dersleri zor geldi. Üniversiteye hazırlanmam için çok engel olur diye açık liseye geçtim. Dershaneye yazılırım zaman kaybım olmaz dedim. İyi ki de yapmışım. Keşke 1. Sınıftan itibaren okusaydım. Başka zel bir nedeni olmadı.’’

K3 ise örgün eğitim yerine açık öğretim lisesini tercih etmesini ve AÖL diploması almak istemesinin sebebini kişisel ve ekonomik sebeplere bağlamaktadır. Çalışma hayatına lise eğitiminin engel olmaması ve üniversite diploması almak istemesini neden olarak öne sürmektedir. K3 bu durumu şu şekilde açıklamıştır: “Ne sebeple başladım? İşimin yoğunluğundan dolayı ilk öyle başladım. Hiç yüz yüze eğitime gitmedim. Direkt başladım. Ekonomik sebeplerle diyebiliriz. Hazırda üniversite sınavına hazırlanıyorum. Aöl’ün o konuda yararı olur bence. İşim dolayısıyla, ziraatla ilgileniyorum, üreticiyim. İş konusunda yararı oldu. Çünkü üniversite okumak istiyorum ve gelecekte siyasete girmek istiyorum. Ben zaten bir meslek kazanmak için okumadım zaten benim işim var ve memnunuz. Sadece diplomam olsun kendi işime geçeyim diye. Diplomayı babamın işi var 600 dönüm bahçemiz var ziraat mühendisi olup kendi işime hâkim olayım istiyorum. Zaten ziraata dair her şeyi biliyorum. Çocukluğumdan beri biliyorum. Mühendis kadar bilgim var.”

K4 açık öğretim lisesinde eğitim görmesinin sebebi olarak örgün eğitimin zaman kaybı olarak görmesini öne sürmüştür. Katılımcı bu duruma dair durumunu “Okulda okumak istemiyordum. Lisenin zaman kaybı olduğunu düşünüyordum. Zaten bir yandan çalışıyordum okurken. Sonra çoluk çocuk derken lise diplomasını almaya da uğraşmadım. Pandemiden dolayı dersler ve sınavlar uzaktan eğitime döndü. Ben de o sırada zaman ayırabildim ancak da aldım.” Şeklinde açıklamıştır.

K5 örgün eğitimde liseyi yarım dönem okuduğunu ve kötü arkadaş çevresi sebebiyle bıraktığını ifade etmiştir. K6 ise bir sene boyunca örgün eğitimde lise eğitimi aldığını, sınıf tekrarı yaptığını, 1. senesinden sonra bıraktığını ve çocuklarının veli toplantılarında diğer velilerin yanında ortaokul mezunu olduğunu imtina ettiğini ve açık öğretim lisesini bitirip çocuklarının hepsi okula başladığı zaman bir işe girme isteği olduğundan dolayı açık öğretim lisesine başladığını şu şekilde iletmıştır: “Bir sene lise okudum sınıf tekrarı oldu. İkinci senemde iki üç gün gittim utandım bıraktım. Önemsemedim pek. Arkadaş ortamı yüzünden. Çocuk okula başlayınca toplantılarda ortaokul mezunu demek utandırdı. O yüzden yazılmak istedim. Belki iş bulurum da dedim. Çocuklar okula başlayınca belki işe başvururum.” K7 maddi sorunlar dolayısıyla çalışması gerektiğini bu sebeple örgün eğitimde lise eğitimi hiç almadığını, iş sahibi olduktan sonra belirli bir amacı olmadan, sadece şahsi tatmin amacıyla açık öğretim lisesine başvurduğunu belirtmiştir. K8 de aynı şekilde ekonomik, şahsi ve ailevi sebepleri “Direk babamın yanında çalışmaya başladım. Lise saçma geldi. Liseye hiç başlamadım. Sonra kız arkadaşım üniversite mezunu olduğu için benim de okumamı istedi. Bu yüzden de önce lise okumam lazımdı. Çalışmayı da bırakmadım. Aöl’e geçtim.” Şeklinde özetlemiştir.

4.2. Katılımcıların Fikirlerine Göre Açık Lise Eğitimi ile Örgün Eğitim Arasındaki Farklılıklar

Örgün eğitimin ve açıktan lise okumanın farklarına dair fikirlerini almak amacıyla katılımcılara “Size göre açık lise ile örgün eğitim (yüz yüze dersler) arasında nasıl farklılıklar var?” sorusu iletilmiştir. Gelen cevaplara göre oluşturulan tablo aşağıdaki gibidir:

Tablo 3. Katılımcıların Fikirlerine Göre Açık Lise Eğitimi ile Örgün Eğitim Arasındaki Farklılıklar

TEMA	F	%
Zorluk Seviyesi	2	%25
Eğitim Ortamı (Yüz yüze – Uzaktan)	3	%38
Vakit Serbestliği	2	%25
Sınav Sistemi	1	%13
Fark Yok	2	%25

K1 konuya dair fikrini şöyle ifade etmiştir. “Online olduğu için tabi daha kolay bize. Yüz yüze olsa sıkıntı olurdu. Yaşım bana zorluk çıkarabilirdi. Yüz yüze olsaydı 7 8 senede mezun olurdum dersler zor gelirdi. Ama yüz yüze okumak isterdim daha güzel olurdu. Ama benim o şansım yok haftada 6 gün çalışıyorum çünkü.” K1 görüldüğü üzere bu iki lise eğitimi arasındaki temel farklılığın yüz yüze ve uzaktan eğitimden kaynaklandığını ifade etmiştir.

K2 ise açık lise ile örgün eğitim arasındaki farklara dair sorulan soruya şu şekilde cevap vermiştir: “Ekonomik durumdan dolayı çalışıyorsa bir kişi, açık lise ideal çünkü sizi bunaltmaz, yormaz, yoğun değil. Zorluğu da düşük. İlkokul seviyesi neredeyse. Çok çalışmaya da gerek yok. Açık lise okurken yüz yüze derslere girmedim o yüzden yorum yapamam. Ama dışarda çalışan ailesine bakan kişiler için açık liseyi öneriyorum. Meslek okuyan benim gibi kişiler için fırsatı kalmıyor Türkçe ve matematik derslerine, dersleri görse bile yeterli olmuyor. O kişiler için, dershaneye giden kişiler için öneririm. Açık lisenin avantajı bu. Örgün eğitim öyle değil tam tersi. Sabah sekiz akşam 3-4 neyse. Üstüne ödev sınav. Eğer meslek lisesiyse hele çok zorluyor.” Görüldüğü üzere K2 açık lise ile örgün eğitim arasındaki farklılıkların temelinde zaman tasarrufu sağlaması ve derslerin seviyelerinin daha düşük olmasını göstermektedir.

K3 ise açık lise ile örgün eğitim arasındaki farkın sınav sistemi olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: “Ben sadece senede üç kere sınava giriyordum. Zaten sorular belli bir yere kadar. Öyle olmasa zor bitirirdim. Tek seferde bir haftada sınavları veriyordum kendimi ayarlayayım diye sıklıkla da gerekmiyor.”

K4 bu konuda “Aralarında pek fark olduğunu düşünmüyorum. Evde kendimizde çalışabiliriz istedikten sonra. Zaten aynı kaynaklar kullanılıyor neredeyse, konular çok benzer. Bence büyük bir fark yok.” demekte ve açık lise ile örgün eğitim arasındaki gözle görülür bir farkın olmadığını savunmaktadır.

K5 örgün eğitimin kişinin yaşına ve zamanına uygun olması açısından bir fark sağladığını, fırsatı olsa örgün eğitimi ve öğretmenin olduğu ortamda eğitim görmeyi ve çaba göstermeyi aralarındaki en büyük fark olarak göstermektedir. K6 derslerin örgün eğitimde daha zor olduğunu fakat sadece kitap üzerinden öğretmen olmadan bireyin kendi kendine çalışmasının da büyük bir fark yarattığını iletmiştir. K7 aralarındaki farkları “Açıkta zaman olarak daha esnek. Liseye hemen devam etmek zorundasın ama açık okursan ara verebilirsin. Hem de daha basit. Sınavlar daha basit tabii. Örgünde devam etseydim işimi öğrenemezdim meslek edinemezdim. Yaş sınırı olmaması güzel. Derslere katılım da zorunlu değil yani yine mesleğime yaradı.” şeklinde özetlerken, K8 aralarında devam zorunluluğu dışında bir farkın olmadığını belirtmiştir.

4.3. Katılımcıların Fikirlerine Göre Açık Lise Eğitiminin Avantajları ve Dezavantajları

Araştırmaya katılan kişilerin fikirlerine göre açık öğretim lisesinin örgün eğitime kıyasla avantaj ve dezavantajlarını anlamak amacıyla katılımcılara “Sizce açık lisenin avantajları ve dezavantajları nelerdir?” sorusu iletilmiştir. Katılımcılardan gelen cevaplara göre oluşturulmuş tablo aşağıda verilmiştir:

Tablo 4. Katılımcıların Fikirlerine Göre Açık Lise Eğitiminin Avantajları

TEMA	F	%
Avantajı Yoktur	1	%13
Örgün Eğitime Göre Daha Kolay Olması	3	%38
Zaman Serbestliği Sağlaması	4	%50
Okurken Çalışma İmkânı Vermesi	1	%13
Yaş Sınırı Olmaması	1	%13
Devam Zorunluluğu Olmaması	2	%25

Tablo 5. Katılımcıların Fikirlerine Göre Açık Lise Eğitiminin Dezavantajları

TEMA	F	%
Yüz yüze Eğitimin Eksikliği	1	%13
Kredi Sistemi	1	%13
Eğitimin Düşük Nitelikte Olması	1	%13
Dezavantajı Yok	5	%63

K1 açık lise eğitiminin avantajlarına dair yorum yapmamıştır. Dezavantaj olarak ise açık lise eğitiminde yüz yüze eğitimin noksanlığını göstermiştir. Katılımcı yüz yüze eğitimdeki eğitim atmosferinin ve eğitim niteliğinin daha yüksek olduğunu, açık öğretim lisesinin bu konuda nispeten geride kaldığını ve bunun bir dezavantaj olarak gördüğünü ifade etmiştir. K2 açık lise eğitimlerinin daha düşük zorluğa sahip olmasını ve zaman kısıtlamasının olmamasını örgün eğitime göre bir avantaj olarak görmektedir. K2 dezavantaj olarak, örgün eğitimi bırakıp açık lise eğitimine geçen kişilerin kredi puanının düşmesini ve ekstra bir külfet altına girmelerini örnek göstermiştir. K3 de açık öğretim lisesinin dezavantajına dair bir yorum yapmamış ve avantajları arasından zaman ve ekonomik serbestliğini göstermiştir. K4 de aynı şekilde konu hakkında fikrini “Avantajı zaman kaybı değil. Hem okuyup hem de kendimize zaman ayırabiliriz.” şeklinde belirtmiştir. K5 kendisi gibi ileri yaşlarda lise diploması almak isteyen kişiler için yaş sınırlaması olmamasının bir avantaj olduğunu, K6 çocuğu olan kişilerin kendileri ve çocukları için zaman ayırdıklarını ve K7 ve K8 devam zorunluluğunun olmamasının ve sınavlarının nispeten daha kolay olmasının bir artı olarak gördüğünü ifade etmiştir. K7 dezavantajları konusunda “Örgündeki gibi iyi bir eğitim olmuyor. Orada daha aktifsin. Burada pasifsin. Kendimiz hazırlandığımız için. Kendini geliştirmek isteyen kişi için örgüne göre yetersiz. Ama bunlar bence çok da mühim değil benim gibi çalışanlar için.” şeklinde konuşmuştur.

4.4. Açık Lise Eğitimlerini Nasıl Aldıklarına Dair Bulgular

Katılımcılara açık öğretim lisesi derslerine dair eğitimleri nasıl aldıklarına dair fikirlerini almak amacıyla “Açık lise eğitimlerini nasıl alıyorsunuz?” sorusu iletilmiştir. Katılımcılardan gelen cevaplar doğrultusunda aşağıdaki tablo oluşturulmuştur:

Tablo 6. Katılımcıların Açık Lise Eğitimlerini Nasıl Aldıkları

TEMA	F	%
İnternet Üzerinden	5	%63
Çevresindeki Kişilerden Yardım Alarak	2	%25
Çıkmış Sorulara Çalışarak	4	%50
AÖL Kaynak Kitaplarıyla	3	%38

K1 derslere dair kaynak olarak interneti kullandığını, genellikle Instagram uygulaması üzerindeki sayfalar aracılığıyla çıkmış veya çıkabilecek konulara dair fikir edindiğini iletmiştir. Bunun dışında zorlandığı konularda çevresindeki akrabalarından yardım almaktadır. K2 ise sınav öncesinde çıkmış veya çıkabilecek sorulara göz gezdirdiğini ifade etmiştir ve soruya şu şekilde cevap vermiştir: “Benim matematik dersim yoktu, kolay dersler vardı, az bir kredi lazımdı. 150’den fazla krediyle başladım zaten. Çıkmış, çıkabilecek soru ve konulara baktım. Edebiyat

Türkçe kendim sözelci olduğum için sadece göz gezdirdim. Zaten üniversiteye çalışan biri için hiç zor olmadı. Ayriyeten bir çaba sarf etmedim. Sorulara bir kere baktım, düzeyine ve konusuna baktım.” K3 sınavlara çalışmak için sadece test çözdüğünü, sınavda zaten genellikle testte çözdüğü sorulara benzer veya yakın sorular çıktığı için de bu yöntemi mezun olana kadar devam ettirdiğini belirtmiştir. K4 ise bu soruya “Açık lisenin verdiği kitaplarla, internet üzerinden branş hocaların verdiği derslerle ve kaynak kitaplarla aldım.” Şeklinde yanıt vermiştir. K5, önceleri kaynak olarak AÖL tarafından sağlanan kaynak kitapları kullandığını fakat bunu yeterli bulmayıp internet üzerinden Youtube, Instagram gibi siteler üzerinden derslere çalıştığını söylemiştir. K6 da K1 ve K5 gibi internet üzerinden ders ve sınavlara hazırlandığını, zorlandığı durumlarda çevresi ve akrabalarından özel yardım aldığını ifade etmiştir. K7 sınavlardan bir hafta öncesinden başlayarak video dersler ve çıkmış sorulara baktığını ve bunun yeterli olduğunu, K8 ise sadece çıkmış soruları çözerek hazırlandığını belirtmiştir.

4.5. Katılımcıların Açık Lise Eğitimleri Sırasında Yaşadıkları Temel Sorunlara Dair Bulgular

Katılımcılara açık lise eğitimleri sırasında yaşadıkları problemleri özetlemeleri amacıyla “Açık lisede eğitim görürken karşılaştığınız temel sorunlar nelerdir?” sorusu iletilmiştir. Gelen cevaplar sonucu oluşturulan tablo aşağıda verilmiştir:

Tablo 7. Katılımcıların Açık Lise Eğitimleri Sırasında Yaşadıkları Temel Sorunlar

TEMA	F	%
Sorun Yaşamadım	2	% 25
Derslerin Zorluk Seviyesi	3	% 38
Kayıt Ücreti	1	% 13
Kaynak Kitapların Verilmemesi	1	% 13
Kaynakların Yetersizliği	1	% 38
Kayıt Dönemlerini Kaçırma	1	% 13

K1 kendi özelinde büyük bir sorun yaşamadığını, fakat kendisi ve başka bazı tanıdıklarının bazı derslerde zorluk yaşadıklarını ve çevreden yardım almak gerektiğini iletilmiştir. Bu derslere örnek olarak İngilizce, Biyoloji, Coğrafya ve Matematik derslerini örnek göstermiştir. K2 konuya dair açık lise eğitiminde kendisi özelinde bir sorun yaşamadığını ve hatta akademik olarak kendisi için daha iyi bir durum olduğunu fakat soruların nitelik olarak seviyelerinin düşük olduğunu şöyle ifade etmiştir: “Sorun yok aksine daha esnek olduğu için, beni zorla şu saatte şurada olacaksın demediği için belirli sınav günleri dışında boşsunuz. Bir engelini gördüm diyemem. Sadece sınavlar okulda olduğu için ÖSYM sınavı gibi bir okula giriyorsunuz. Deneme sınavı gibi. Belki alışmayan için gergin bir ortam olabilir. Çevremde de hiç pişman olan da görmedim, beraber aldığımız kişiler de hep memnundu. Bu arkadaşlarım da üniversite mezunu. Kendim için bir sorun yoktu ama sınavlar çok ezberdi ama bence bu kötü. Çünkü soruyu ezberlemekle soruya çalışmak farklı şeyler. Ezberlemektense çalışılması gereken sınavlar olmalı. Öğrenmeye dayalı olmalı.” K3 de bir sorunla karşılaşmadığını ve çevresinde AÖL bitiren veya okuyan herkesin akademik ve diğer yönlerden örgün eğitime devam etselerdi daha başarısız olacağını düşünmediğini iletilmiştir. K4 açık lisede eğitim görürken karşılaştığı sorunlara kayıt ücretinin yüksek olmasını ve kaynak kitapların zamanında tam olarak verilmemesini örnek vermiştir. K5, 2012 yılında kayıt olmasına rağmen kayıt dönemlerini kaçırmaması sebebiyle diplomasına geç kavuşmasını ve bu durumun heves kırıcı olduğunu ifade etmiştir. K8 ve K6 bazı derslerde çok sorun yaşadıklarını, K6 özellikle İngilizce ve Fizik derslerinde çok zorlandığını, hatta bu sınavları online sınav sürecinde başkalarının yardımıyla ancak geçtiğini söylemiştir. K7 sorun olarak AÖL tarafından sağlanan kaynakların yetersiz olmasını görmektedir.

4.6. Katılımcıların Açık Lise Eğitimleri Sırasında Yaşadıkları Temel Sorunların Eğitim Hedeflerine Etkileri

Katılımcılara bu sorunların ne gibi yankıları olduğunu anlatmaları amacıyla “Bu sorunlar eğitim hedeflerinizi nasıl etkiledi? Bu sorunların açık liseden aldığınız eğitimin kalitesine nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusu iletilmiştir. Gelen cevaplar sonucunda oluşan tablo aşağıdaki gibidir:

Tablo 8. Katılımcıların Açık Lise Eğitimleri Sırasında Yaşadıkları Temel Sorunların Eğitim Hedeflerine Etkileri

TEMA	F	%
Etkisi Yok	4	% 50
Mezun Olamama – Geç Mezuniyet	3	% 38
Eğitim Hevesinin Baltalanması	1	% 13

K2 yaşadığı minimal düzeyde sorunların eğitim hedeflerine olumsuz bir etkisi olmadığını ve açık öğretim lisesinde okumanın üniversiteye hazırlanma döneminde kendisi için zaman ayırabilme ve esneklik anlamında olumlu bir etken olduğunu iletilmiştir. K1 ve K3 de K1’le zaman kısıtlaması olmaması konusunda aynı düşünceleri paylaşmaktadır. K4 yaşadığı sorunların nedenini açık lisenin önemsenmemesi olarak göstermektedir ve kendisine etkisini “Hedeflerime daha geç ulaşmama neden oldu. Üst eğitime hazırlanmamda beni olumsuz etkiledi.” Olarak özetlemiştir. K5 yaşadığı sorunların etkilerini özetlerken diplomasını almasını 5 sene ertelemek zorunda kaldığını, K6 zorlandıkça okuma hevesinin düştüğünü, K7 kişisel akademik hedefinin sadece diploma almak olduğu için bir etkisi olmadığını ve K8 ise iş, aile ve okul hayatını dengeleyemediğini ve üniversiteye hazırlanmak için yaşının geçtiğini belirtmiştir.

4.7. Katılımcılara Göre Açık Lise Eğitimleri Konusunda Alınması Gereken Önlemler ve Önerileri

Açık öğretim lisesinin katılımcıların gözünden eksiklerini ve yapılabilecek iyileştirmeleri anlamak amacıyla katılımcılara “Size göre açık öğretim lisesindeki sorunlar için ne gibi önlemler alınmalıdır?” sorusu iletilmiştir. Gelen cevaplara göre aşağıdaki tablo oluşturulmuştur:

Tablo 9. Katılımcılara Göre Açık Lise Eğitimleri Konusunda Alınması Gereken Önlemler ve Önerileri

TEMA	F	%
Yaş Gere Ders Düzeyleri Ayarlanmalı	2	%25
Soruların Zorluk Seviyeleri Düşürülmeli	2	%25
Soru Havuzu Genişletilmeli	1	%13
Ezberci Sistemin Önüne Geçilmeli	1	%13
Kayıt Ücretleri Düşürülmeli	1	%13
Duyurular Daha Efektif Yapılmalı	1	%13
Soruların Zorluk Seviyeleri Arttırılmalı	1	%13
Yüz yüze Eğitime Ağırlık Verilmeli	1	%13
Uzaktan Eğitime Ağırlık Verilmeli	1	%13

K1 kendisi gibi nispeten daha ileri yaştaki kişiler için çeşitli ders ve konuların seviyelerinin fazla ağır olduğunu ve bu konuda bir iyileştirme yapılmasının doğru olacağını şu şekilde iletilmiştir: “Yaş ve anlama kapasitesi dikkate alınsa benim gibi kişiler daha çok heveslenir ve gayret gösterir. Ben bir öğretmene gösterdim o bile zorlandı bazı sorularda. Sorular çok zor. Tarih ve edebiyat, Türkçe ve dinde sıkıntı yok Özellikle İngilizce, biyoloji, coğrafya, matematik beni zorluyor.” K2 de benzer şekilde sınav sistemi konusunda iyileştirmelerin yapılabileceğini düşünmektedir ve bu durumu şu şekilde özetlemektedir: “Soru havuzu genişletilebilir, konular artırılabilir. Herkes liseyi sadece geçmek için okuyor. Basit olması herkesin işine geldi. Ama buradan alınan diplomayla bir yere gelen kişinin de belli temel bilgilere sahip olmasını isterim ama AÖL eğitimiyle bu olmuyor. Ezberletiliyor. Ben bunu yapsam yeter diyor ama ben öğrenmeye dayalı olsun isterdim.” K3 bu konuya dair bir öneride bulunmamıştır. K4 kayıt ücretinin düşürülmesini ve açık lisenin MEB tarafından daha çok önemsenmesi gerektiğini iletilmiştir. K5 kayıt dönemi ve diğer duyurular konusunda daha iyi bir sistemin gelmesinin gerektiğini, verilen eğitim ve sınavlarının derecesinin arttırılarak gençleri özgün eğitimi bırakıp “kolaya kaçılmasının” önüne geçilmesini ve halk eğitim vb. yerlerde açık lise eğitimi alanlar için kursların artmasını önermektedir. K6 da K5 gibi halk eğitim vb. yerlerde açık lise eğitimi alanlar için kursların artmasını desteklemektedir. K7 AÖL sisteminin gayet yeterli olduğunu düşünmekle birlikte, eğitime çok ara verip yeniden başlayan kişiler için farklı bir uygulama ile daha rahat bir geçişin sağlanmasını önermektedir. K8 ise soruların her ders için aynı seviyede olmasını, bazı derslerin çok emek isterken diğerlerinin sadece ezberleyerek geçilmesinin önüne geçilmesini, sınav gün ve saatlerin bireye göre esnetilebilmesini ve salgın sebebiyle uzaktan yapılan ders ve sınav sistemine devam edilmesini savunmaktadır.

4.8. Katılımcıların Açık Liseyi Bırakma Konusundaki Düşünceleri ve Sebeplerine Dair Bulgular

Katılımcılara son olarak “Açık liseyi bırakmayı hiç düşündünüz mü? Eğer düşündüyseniz sebepleri nelerdir?” sorusu iletilmiştir. Gelen yanıtlar sonucu oluşan tablo aşağıdaki gibidir:

Tablo 10. Katılımcıların Açık Liseyi Bırakma Konusundaki Düşünceleri ve Sebepleri

TEMA	F	%
Bırakmayı Hiç Düşünmedim	4	%50
Zorlanırsam Bırakabilirim	3	%38
Yüz Yüze Dersler Zorunlu Olursa Bırakabilirim	1	%13
Zorlandığım İçin Bırakmayı Düşündüm	1	%13

K1 bırakmayı hiç düşünmediğini, lise eğitimi görmek ve lise diploması almanın kendisinin bireysel bir hedefi olduğunu fakat ilerde tamamıyla yüz yüze bir eğitime geçilir ve kredilerini doldurma konusunda sorun yaşar veya zorlanırsa bırakmayı düşünebileceğini belirtmiştir. K2 bırakmayı hiç düşünmediğini, çünkü halihazırda açık lise öğretimine geçiş yapmasının sebebinin üniversiteye hazırlanma konusunda yardımı olmasıyla alakalı olduğunu söylemiştir. K3, K4, K5 de hiç bırakmayı düşünmediğini belirten katılımcılar arasındadırlar. K6, K7 sonraki senelerde dersler ve ailevi sorumluluklar zorlamaya devam ederse belki ara vereceğini fakat kesinlikle tamamlayacağını ifade etmiştir. K8 çalışma hayatı ve derslerin zorluk derecesini aynı anda idare edemediği dönemlerde birkaç kere bırakmayı düşündüğünü belirtmiştir.

5. TARTIŞMA

Açık lise öğretimine dair öğrencilerin yaşadıkları, deneyimleri ve düşünceleri üzerinde yapılan inceleme sonucunda ortaya çıkan bulgular, bu konu ile alakalı yapılmış diğer çalışmalar ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmalar doğrultusunda benzeşen veya ayırışan sonuçların görüldüğü tespit edilmiştir. Şahin ve Uysal (2017) tarafından yapılan, çalışma grubunu açık öğretim lisesinde okuyan 34 öğrenci ve 8 mezun oluşturduğu araştırma sonucu, kişilerin açık öğretim lisesini tercih etme sebepleri olarak 5 ana tema belirlenmiştir. Bunlar “ekonomik nedenler”, “ayrımçılık ile ilgili nedenler”, “eğitim sistemi ile ilgili nedenler”, “okul disiplin ve kurallarına uyum sağlayamama ile ilgili nedenler” ve “kişisel nedenler” olarak sıralanmıştır. Şahin ve Uysal’ın tespitleri sonucu çıkan sonuçlar ile bu

yapılan araştırmadaki sonuçların açık öğretim lisesini tercih etme bakımından çeşitli benzerlikleri ve farkları vardır. Bu yapılan araştırmada sebep olarak ekonomik, eğitim sistemi ile alakalı, okul disiplin kuralları ile alakalı ve kişisel nedenlerle alakalı bulgulara rastlanmıştır. Fakat ayrımcılık sebebiyle açık liseyi tercih etme ile ilgili bir bulguyla karşılaşılmamıştır. şahin ve Uysal'ın (2017) alışmasında aynı zamanda üniversite sınavına hazırlanmak ve dershaneye vakit ayırıp gidebilmek için, klasik örgün eğitimin zaman kaybı olduğunun düşünülmesi, kişisel tatmin ve gelişim, iş hayatına atılabilmek veya profesyonel olarak öne geçebilmek gibi faktörlerin de açık öğretim lisesinin tercih edilmesine sebep olduğu görülmüştür. Bu bakımdan yapılan çalışmada çıkan sonuçlar ile örtüşmektedir. Yine şahin ve Uysal'ın (2017) alışmasında eğitim sürecine ilişkin sorunlar “dersleri anlamakta güçlük çekmek” “öğretim materyalleri ile ilgili sorunlar” ve “sınav sistemi ile ilgili sorunlar” olmak üzere olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda da 3 temanın da ana hatlarıyla yine yapılan çalışmayla benzeştiği söylenebilir. Belen vd. (2021) yaptıkları çalışma sonucu açık öğretim lisesinin tercihinde en çok karşılaşılan nedenin kişisel ve psikolojik sebepler olduğu ortaya çıkmıştır. Bu iki sebebi ekonomik sebepler takip etmektedir. Yapılan çalışmada bu sebeplerin etken olma sıralaması farklı olsa da aynı sebeplerin en tepede olması bakımından benzerlik görülmüştür. Aynı alışmada Açık Öğretim Lisesine devam etme ve bitirme sebepleri olarak mesleki, akademik ve kişisel gelişim gibi nedenlerin öne sürülmesi ve eğitim süreci boyunca yaşadıkları sorunları yüz yüze öğretimin eksiklikleri ve yokluğu, sınav sisteminin sorunları gibi faktörlerin öne çıkması da benzeşen faktörlerdendir. Sözer (2017) alışmasında açık lise öğrencilerinin örgün eğitime devam edenlere göre kendilerine daha fazla zaman ayırabildiklerini ve bundan memnun olduklarını tespit etmiştir. Aynı zamanda açık lise eğitimi yoluyla lise diploması almanın daha kolay olduğunun ve meslek edinme konusunda daha esnek bir ortam sağlayarak yardımcı olduğunun düşünüldüğu de görülmüştür. Bu bakımdan bu çalışma ile yapılan çalışma benzeşmektedir. Sözer'in (2017) aynı çalışmasında öğrencilerin örgün eğitimi terk etmelerinin sebepleri arasında arkadaş çevresi etkisini önde gelen faktörler arasında göstermektedir. Bu bakımdan yapılan çalışma ile bu çalışmadaki bulgular uyuşmamaktadır. Yine Sözer tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin açık liseye dair avantaj olarak gördüğu ve bu çalışmadaki bulgularla uyuşan temel etkenler hem çalışıp hem okuyabilme imkânı, eğitimini tamamlama, kendine vakit ayırabilme ve evliyen diploma alabilme olarak, dezavantajlar ise yüz yüze eğitim almama olarak sıralanmıştır. Aynı çalışmada ortaya çıkan önemli bir durum da bazı öğrencilerin açık öğretim konusunda olumlu gördükleri çeşitli konuları diğer birtakım öğrencilerin dezavantaj olarak düşünmesidir. Bu durumun da yüz yüze eğitim ve sınav ve derslerin nitelik ve zorluk derecesi bakımından bu çalışmada da görülmeleri dikkate değer bir durumdur.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Açık öğretim lisesinin tercih nedenleri, akademik ve bireysel hedeflerin durumu ve yaşanılan sorunların düzey ve çeşitlerine dair yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda çeşitli sonuçlara varılmıştır. Bireylerin ne sebeple açık öğretim lisesini tercih ettiği incelendiğinde, ileri seviye bir eğitim (üniversite vb.) almak, bu amaçla zaman ve diğer kısıtlayıcı ve sınırlı etkenlerden tasarruf edebilmek, ailevi sebepler, iş bulmak veya sahip olunan meslekte ilerlemek ve kişisel tatmin gibi nedenlerin öne çıktığı görülmektedir. Özellikle araştırmaya katılan öğrencilerin neredeyse yarısı açık öğretim lisesinin getirdiği zaman serbestisinin akademik ve bireysel özgürlüğüne dair olumlu etkisi üzerine yorum yapmıştır. Katılımcılardan gelen cevaplara bakıldığında katılımcılar açık lise derslerine ve sınavlarına hazırlanırken kaynak olarak interneti ve sosyal medya platformlarına başvurmaktadırlar. Bunun haricinde daha önce çıkmış sorulara çalışmak, açık öğretim lisesi tarafından sağlanan kaynaklara başvurmak ve çevreden yardım almak gibi yanıtlar da gelmiştir. Katılımcılar açık lise eğitimi ve örgün eğitim arasındaki temel farklara dair çeşitli yorumlarda bulunmuşlardır. Bu yorumlardan en çok öne çıkanı eğitimin gerçekleştiği ortamın (yüz yüze veya uzaktan eğitim) iki eğitim türü arasındaki en büyük fark olarak görüldüğüne işaret etmektedir. Bu farkı zorluk seviyelerinin farklılığı (açık lise eğitiminin zorluk seviyesinin düşük olması), açık lisenin zaman serbestisi sağlaması ve sınav – kredi sisteminin farklı olması takip etmektedir. Katılımcılara, bu farklara dair olumlu veya olumsuz yönlerini tarif etmeleri istendiğinde de çeşitli cevaplar verilmiştir. Açık lisenin zaman serbestisi sağlaması en büyük avantaj olarak görülmekteyken, bunu zorluk seviyesinin düşük olması ve devam zorunluluğunun yokluğu takip etmektedir. Kişiye okurken çalışma imkânı vermesi, yaş sınırı olmaması da gelen diğer yanıtlar arasındadır. Katılımcılar açık lise eğitiminin dezavantajlarına dair gelen soruya ağırlıklı olarak dezavantajının olmadığı yorumunu yapmışlardır. Gelen diğer cevaplar ise yüz yüze eğitim olmaması sebebiyle nitelik ve eğitim atmosferi konusunda yaşanan eksiklik, kredi sisteminin zorlukları ve eğitimin düşük kalitede alınması gibi konularla alakalıdır. Katılımcıların açık lise eğitimlerinde yaşadıkları sorunlara dair verdikleri yanıtlar genellikle derslerin zorluk seviyeleri ve kaynakların eksikliği veya niteliklerinin düşüküğü eksenindedir. Fakat bu sorunların akademik ve diğer hedeflerine dair etkileri sorulduğunda katılımcıların yarısı bir etkisi olmadığını belirtmiştir. Yaşadıkları sorunlardan dolayı başka problemler yaşayan kişilere ise en büyük etkinin mezun olamama ve diploma almanın gecikmesi olduğu da görülmüştür. Benzer şekilde katılımcıların yarısı açık öğretim lisesini bırakmayı hiç düşünüp düşünmedikleri sorulduğunda hiç düşünmediklerini, büyük bir porsiyonu ise zorluk derecesi artsaydı düşünebileceklerini ifade etmişlerdir.

Bu bilgiler ışığında çeşitli önerilerde bulunmak gerekirse; örgün eğitimde alınan lise eğitiminin zaman kısıtlayıcı olarak görülmelerine dair daha derin ve kapsamlı bir çalışmanın yapılması, çeşitli sebeplerden açık öğretim lisesini

tercih etmiş kişilerin aldıkları eğitimin niteliğine dair düşüncelerinin incelenmesi, açık öğretim lisesi için verilen resmi çalışma kaynaklarının seviyeleri, sınav ve kredi sisteminde yapılabilecek iyileştirmeler, örgün eğitimden açık öğretime geçen kişilerin oryantasyonu ve yaş, zaman, aile veya diğer etkenlerden dolayı eğitimlerinde zorluk yaşayan kişiler için lise eğitiminin daha ulaşılabilir olmasına dair çeşitli projeler geliştirilebilir, bu konulara dair çalışmaların yapılması önerilebilir.

7. KAYNAKÇA

1. Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını . Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi , 3 (2) , 85-124 .
2. Sipahi, Kazım. Mesleki Açık Öğretim Lisesi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Algıladıkları Engeller İle Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2019.
3. Yavuz, H. (2014). Mesleki Açık Öğretim Lisesi öğrencilerinin sunulan hizmetlerin etkililiği konusunda görüşleri ve motivasyon düzeyleri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
4. Şahin Bediha. (2017). Açık Öğretim Lisesi Öğrenci ve Mezunlarının Katılım Örüntüleri (Ankara İli Çankaya İlçesi Örneği). Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
5. Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
6. Creswell, J. (2015). Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni (4. baskı). Ankara: Siyasal Kitapevi.
7. Anadolu Ajansı. (2021). MEB Eğitim-Öğretim İstatistiklerini Açıkladı. 28 Mart 2022 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/meb-egitim-ogretim-istatistiklerini-acikladi/2361308> adresinden erişildi.
8. Şahin, B. & Uysal, M. (2017). A Survey of the Open High School in Terms of the Participation Issue in Adult Education . Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES) , 50 (1) , 127-160 .
9. Belen, A. , Kandak, M. , Demir, E. , Çekin, B. , Demir, M. & Kandak, D. (2021). Açık Lise Öğrencilerinin Görüşleri Doğrultusunda Açık Liseyi Tercih Nedenlerinin Belirlenmesi: Ermenek Örneği . Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi , 3 (6) , 99-114 .
10. Sözer, Y. (2017). Mesleki Açık Öğretim Lisesi Öğrencilerinin Örgün Eğitim Dışında Olma Nedenlerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi . Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi , (30) , 493-507 .
11. Milli Eğitim Bakanlığı. (2021). Sıkça Sorulan Sorular. 24 Mart 2022 tarihinde <https://aol.meb.gov.tr/www/sss.php> adresinden erişildi.
12. Milli Eğitim Bakanlığı. (2021). Açıköğretim Sistemi. 22 Mart 2022 tarihinde <http://aol.meb.gov.tr/www/acikogretim-sistemi/icerik/218> adresinden erişildi.